מג א מיי' פ"ה מהלכות עדות הלכה ג סמג

לאוין ריג [טוש"ע ח"מ סי

מה סעיף יב וסיי נ״א סעיף ד ה]: מד ב מיי שם פ״כ הלכה

שם: שם: מה ג מיי׳ פ״ב מהלכות

שבועות הלכה יו: מו ד מיי׳ פ״כ מהלכות עדות הלכה ג סמג

עשין קי טוח"מ סיי לח: מו ה ו מיי שם פ"ה הלכה ג והלכה ד ה

סמג לאוין ריג טוש"ע ח"מ סימן לו סעיף א:

הגהות הב"ח

(מ) תום' ד"ה אחר ר'

יוסי. נ"ב ע"ל בתוס' סוף

דף זה בד"ה בדיני: (ב) ד"ה לאסהודי וכו'

ינייל דסברא הוא דכיון: (ג) ד"ה שמואל וכוי

לנט דיה טנוומנ בדייה דפריטית לעיל. נייצ בדייה א"ר יוסי: (ד) בא"ד דמקטינן טלטה לטנים לענין נמלא:

ג סמג שם טוח"מ

מסורת הש"ם לב. ע"שו. (fc. ע"שו.

נ) [שבועות לב. ע"ש נזיר י

נדרים פז. ב"ק עג: ב"ב קכט:], ג) ל"ל א"ר יוסי

וכו׳ מהר״ם, ד) ל״ל רבי אומר וכו׳. מהר״ם, ד) ל״ל רבי אומר וכו׳. מהר״ם, ד) ל״ל

עדותן מתקיימת. מהר"ס,

נו זון בוותן הבונג משל ט, ו) מה יעשו כו' פיסקא בפ"ע. מהר"ס, ו) [במדבר

לה], ה) גירסת מהר"ס, ט) גי' רש"א דראיית מעשה גרמה, י) זה הדיבור וד"ה

נרבע הד"א. מהר"ם, כ) גי'

מהר״ם רשע ופסול לעדות ומיהו קשה כו׳ אמר רצא כו׳

מפני שאדם קרוב אצל עלמו וי"ל, () [ועי' תוס' יבמות

כה. ד"ה הוא וכו"],

בדיני נפשום. דכתיב שוהלילו העדה ומהדרינן אזכומא: אמד דיני אמרך רבי (א) יוםי במה דברים אמורים בדיני נפשות. פי׳ הקונטרס משום דכתיב והלילו העדה דמלוה לבטל העדות בקל כדי להציל הנפש וקשה לפירושו דא"כ דיני ממונות נילף מינייהו דהא להיות מן המתרין בעוברי עבירה: אבל אם לא הפרו בהן. ולא כתיב משפט אחד יהיה לכם ועוד דבדיני ממונות נמי כתיב ע"פ

שנים או ע"פ שלשה ונקיש ג' לב' לכך פירש ר"י דבדיני נפשות שייך שפיר למילף משנים דעדותן בטלה משום דמה שנים כי נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה לגמרי ומעתה אינה מועלת לכלום הלכך בשלשה נמי כולם בטלים לגמרי אבל בדיני ממונות דבשנים נמי כי נמלא אחד מהן קרוב או פסול השני אינו

בתוך כדי דיבור. [פ״ה] עד שיומו כולם ובהא קאמר דוקא כי העידו כולם בתוך כדי דיבור דזה הוי עדות אחד ובעינן עד שיזומו

בטל לגמרי דחייב לו שבועה לכך ים [שלשה] נמי נמצא אחד מהן קרוב או פסול תתקיים העדות בשאר עדים: אמר רבא והוא שהעידו כולם ובהא קאמרה מתניתין דמאה כשנים אבל אם העידו השנים ולאחר זמן העידו האחרים הרי הן שתי כתי עדים לכל דבר משמע דקחי אף לענין קרוב או פסול וקשה דהא משמע בסמוך דלענין דין דקרוב או פסול אינו תלוי בהעדאה בתוך כדי דיבור אלא ש בראיית מעשה גמרה עדותן אף כי העידו אחר תוך כדי דיבור דקאמר הרוג יציל לכך נראה דלא קאי רק אדין דעדים זוממין דקאמר

אמר רבי יוםי במה דברים אמורים בדיני נפשות אבל בדיני ממונות תתקיים העדות בשאר רבי אומר פאחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות ואימתי בזמן שהתרו בהן אבל בזמן שלא התרו בהן מה יעשו שני אחין שראו באחד שהרג את הנפש: גבן׳ אמר רבא יוהוא שהעידו כולם בָתוך כדי דיבור יאמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא מכדי תוך כדי דיבור היכי דמי ינדי שאילת תלמיד לרב מאה מובא הוו אמר ליה יכל חד וחד בתוך כדי

דיבור של חבירו: ºרבי עקיבא אומר לא בא שלישי כו' ומה שנים כו': אמר ליה רב פפא לאביי אלא מעתה הרוג יציל כשהרגו מאחוריו נרבע יציל כשרבעו מאחוריו הורג ורובע יצילו אישתיק כי אתא לקמיה דרבא אמר ליה יקום דבר במקיימי דבר הכתוב מדבר: יאמר רבי יוסי במה דברים אמורים וכו' מה יעשו שני אחים כו': היכי אמרינן להו אמר רבא "הכי אמרי' להו למיחזי אתיתו או לאסהודי

כולם אבל העידו מקלמן בחוך כדי דיבור ומקלמן אחר כדי דיבור א"כ הוי שתי כחות ולא בעינן עד שיזומו כולם ® אבל לענין נמלא

אחד קרוב או פסול אף אם נמצא מהני שהעידו לאחר כדי דיבור עדותן בטלה וא"ת מ"ש ויש לומר שנא ושנא דדוקא גבי נמצא אחד

מהן קרוב או פסול חשיב כחד עדות כשהעידו לאחר כדי דיבור משום שהם אומרים אמת וא"כ עדותן התחיל מראייה שלהם וראייה

שלהם היתה בבת אחת עם העדים אבל בעדים זוממין שאינן אומרים אחת אם כן לא בא עדותן אלא כשיעדו בבית דין וכיון דלא העידו

בבת אחת רק לאחר כדי דיבור לא חשבינן כחד עדות כן נראה למשי"ח: יאלא מעתה הרוג יציל. פירוש שהוא בעל דין אי נמי מפני שהוא שונא פסול לעדות [ועיין חוס׳ יבמות כה. ד"ה הוא וכו׳ באריכות]: ברבע יציל. מפני שהוא שונא של רובעו בעל

אונסו ולא נראה דהא מוכח פ״ק דסנהדרין (דף ט: ושם) דנרבע לאנסו כשר לעדות ויש ליישב דמנרבע לרלונו פריך דבהכי איירי קרא דכתיב ומתו גם שניהם דהיינו ברצון ולהכי פריך יציל הנרבע אפילו יש עדים הרבה בדבר ולא מפני ששונאו כיון שהוא לרצונו אלא

מפני שהוא י קרוב לעלמו וקשה דבמסכת סנהדרין (שם) אמרינן פלוני רבעני לרצוני הוא ואחר מלטרפין להרגו וי"ל דהני מילי כי ליכא סהדותא מעלמא דרבעו לרצונו וליכא סהדותא אלא מהוא עצמו ואחר ולכך פלגינן לדיבוריה דלגבי דידיה לא מהימנין ליה דקרוב הוא אלל עלמו אבל הכא דאיכא עדים שנרבע לרלונו ומעדותן נקרא רשע ופסול לעדות ואין אנו לריכין לעדותו כלל ועוד אמר הר' יוסף

בכור שור דפריך הכי נרבע שהוא קרוב לרובע יציל וכן הרוג שהוא קרוב להורג יציל⁰: היבי אמריגן להו. קאי אדיני ממונות בשלמא אדיני נפשות לא קשה היכי אמרינן כו׳ דניחזי אנן אם התרו בו הקרוב ופסול אם לאו אלא פריך בדיני ממונות דליכא התראה:

לאסהודי אתיתו. קשה דאם כן לא יהרג אדם לעולם דהקרובים יבואו ויאמרו לאסהודי אמינן ופירש רבינו חיים כהן דאמרינן

אז לא הוי עדותן בטלה אפילו אם נמצא אחד מהן קרוב או פסול אבל אי אמרי לאסהודי אתינו עם הפסולין הוי עדותן בטילה ומכל מקום תימה קצת היאך יהיו גם העדים כשרים נאמנים לומר לאסהודי אתינן כדי לבטל העדות הוו ליה כחוזר ומגיד כיון שכבר העידו וי״ל

דסברת כי דכיון דבאין לבית דין עם הכשרים עכשיו נראין הדברים שמתחלה כולהו לאסהודי קא אתו דהוכיח סופן על תחלתן:

שבוואל אומר הדכה כרבי יוםי. קשה היאך מצינו ידינו ורגלינו כשנותנין גט שיש במעמד קרובים והיה לנו לומר דעדות הכשרים בטל

אבל בשביל ראייה לחודה לא וא"ת א"ר מאי פריך הרוג יציל והא אינו הולך להעיד בבית דין ואומר הר"י דודאי מתחלה היה סבור הש"ם

לרבי יוסי כי נמי אינן באין להעיד בב"ד עדותן בטלה ומשני במקיימי דבר הכתוב מדבר כלותר כשבאין לקיים הדבר בבית דין אמר רבי יוסי נמצא אחד מהן קרוב או פסול דעדותן בטלה ואם חאמר א"כ מאי פריך לעיל מה יעשו שני אחין וכו׳ והלא אין שום חששא אם לא יבאו להעיד

לעדים כשרים לאסהודי עם הפסולין אחיתו או למיחזי אחיתו בלא הפסולין ואי אחרי הכשרים למיחזי אחינו בלא הפסולים

והאי דומיא דדיני נפשות דשרינן אשת איש שיש בה מיתת בית דין וטעם דפרישית לעיל (גדי עדות נפשות שייך נמי בגט וגם לרבי נמי קשה שפעמים ימכוין אחד מן הקרובים להעיד לכן נראה לר״י דגם לר׳ יוסי לא אמרו דעדותן בטלה אלא דוקא באותן שמעידים בפני ב״ד

ממני רבא הכי אמרי להו למיותי או בא הכי אמרי להו למיותי או באורה אתיתו אי אמרי לאסהודי אתו נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן במלה אי אמרי למיחזי אתו סימה יעשו שני אחין שראו באחד שהרג את הנפש: איתמר אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוםי ורב נחמן אומר יהלכה כרבי: מחווי/

ממונות. נמי עדותן בטלה: בומן שהתרו בהן. ובדיני נפשות כי אמרינן בטלה בזמן שהקרוב או הפסול נשתתף בעדות מתחלה

כוונו להיות עדים בדבר לא בטלה עדות האחרים בשביל ראייתן של אלו דמה יעשו שני אחין שראו עם שלישי מן השוק באחד שהרג את הנפש: במ' והוא שהעידו כולן בחוך כדי דיבור. התם האמרה מתני׳ מאה כשנים אבל אם העידו השנים ולאחר זמן העידו האחרים הרי הן כשתי כתות לכל דבר: וכל אחד ואחד. התחיל להעיד בתוך כדי דיבור של סיומו של חבירו: הרוג יציל. לרבי יוסי דאמר אף בלא התרו שלא נתכוין להעיד הוא מציל את הנדון מפני קורבה הרוג נמי יציל את הנדון שהרי גם הוא ראה והוא קרוב אלל עלמו: כשהרגו מאחוריו. מתקיימין כל המקראות שמחייבין את הרולח ליהרג: יקום דבר. כתיב בהאי קרא שעשאן לכולם כשנים דהיינו העדים אבל לא בעושי הדבר: היכי אמרינן להו. לקרוב ופסול למבדקינהו אם מתחלה לעדות נתכוונו:

תורה אור השלם לא יָקוּם עֵד אֶחֶד בְּאִישׁ לְכָל עָוֹן וּלְכָל ַחַּטָּאת בָּכָל חֵטָא אֲשֶׁר יָחֶטָא עַל פִּי שְׁנֵי עַרִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עַרִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עַרִים

גליון הש"ם

. גם' אחד דיני ממונות. ע" שבועות דף לה ע"ח מוד"ה או: תום' ד"ה אמר רבא וכו' אכל לענין נמצא כו'. עי' סנהדרין לא ע"א תוד"ה שנ"ש:

מוסף רש"י

מבר נפחא. ר' יותנ דמקרי . הש"ס, כמו (ב"מ פה:) מאן עייל בר נפחא, נראה למורי דאביו של ר' יוחנן הוי נפחא ולהכי מקרי בר נפחח, וחית דמפרטי בר נפחח על שם יופיו (סנהדרין צו.). בריבי אומר. לא ידעינן מנו, אלא אחד גדול נדורו היה ועל שם כך נקרא בריבי, כדאשכחן בכילד מעברין בערובין (נג.) אמר ר' אושעיא נרבי, ובפ"ב (חולין כח.) ר' אלעזר הקפר ברבי (חולין יא:). הרגו. קודס , אין נהרגין. כאשר זמס, ולא עשה (שם, וכ״ה שהחמו, ביאוננו, דכתיב כאשר . לעיל ב: ודברים יט יט) עונשין מן מדין קל וחומר, הדין. ממונות ומלות והלכות עבודה קדשים אתה מק"ו, אבל לא ועונשין (חגיגה יא:). שאין מזהירין מן הדין, מקל וחומר, אם על בת אביו שלא בת אמו הוהיר, על בת אביו ואמו לא כל שכן (יבמות כב:) אף על פי שאדם דן קל וחומר מעלמו, אינה אזהרה ללאו (פטחים

בבית דין כדפירשתי ויש לומר משום דפעמים שלא ידע זה בזה ויעיד האחד אע"פ שכבר העיד אחיו בב"ד ואפילו אירע לאחר כדי

דיבור מכל מקום עדותן בטלה משום דמקשינן שלשה לשנים 🕫 נמצא קרוב או פסול בזה אחר זה אע״פ דלענין הזמה בעינן תוך כדי דיבור: רשע רשע. כתיכ בדיני נפשות (במדבר לה) אשר הוא רשע למות, וכתיב בחייבי מלקות (דברים כה) והיה אם כן הכות הרשע (חנודרין לב:). אם לא הרגתי עד זוכם. שלא היום לבדו (חגיגה פז:). עד שיהרג בן הכות הרשע (חנודרין לב:). אם לא הרגתי עד זוכם. שלא הוח לבדו (חגיגה פז:). עד שיהרג מאר כאב ומה לאחר כך הוותו, שהיו דוכשין נשש בנשם האמור בעידם זותמין, אמרו להן תכתים הואל כבל מאר משר בלבי ומה לשיב להיו עדיין לחיו קיים, ולמה נאמר נפש בנפש, שאין נהרגים עד שיגמר הדין של נידון קודם שהחונו (שם). ראין לדקין. אם העידום שיה מלות עד שידובו שביהם. יליף לה מקלאי והנה עד שקר העד ואמר מל פי שנים שנים, כל שק שלשה, להה לבר: דמתמתע שואמר על פי שנים שדים, כל שק שלשה, למה נאמר משל שלשה עדים, אלא בא בא השלישי להקל בר: דמתמתע שואמר על פי שנים שדים, כל שק שלשה, למה נאמר שלים שלשה עדים, אלא להתמיר עליו ליתן חומר בעדי שקר, ששליש זה אע"פ שלא היה זה ידון על פיו למיתה שהר בשלים מותו יהכג אף שלישה מחנו יהכג אף השלישי מפני שניטפל לשוברי עבירה (סנוהדרין ש.). על אחת כמה וכמה כור. דקי"ל מדה טובה מולד היום ב"ב קבש. רשע רשע. כתיב בדיני נפשות (במדבר לה) אשר הוא רשע למות, וכתיב בחייבי מלחות (דברים כה) והיה אם

רבינו חננאל יאוקימ׳ למתני׳ בזמן שק׳

לולן כל אחד מהן העיד בתוך כדי דבור של חברו דקי"ל תוך כדי דיבור כדיבור דמי וכאילו כולן ברת אחת העידו ואינן יכולים האחרונים לומר כי הראשונים הן שחייבוהו ואנחנו לא עשינו כלום: כיון ששנינו מה שנים נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה אף ג' נמצא א' מהן קרוב או פסול כו׳. ואקשינן אי הכי לא תתקיים עדות לעולם שהרי ההרוג מגיד עם העדים על ההורג והנה הוא קרוב ל) מבטל העדות ויציל ההורג. ודחי׳ כגון שבא והכהו הכאת מות מאחוריו שאינו מכיר מי הכהו כדי טא מו מכיד מי היוכוו כו להעיד אלא העדים הן בלבד שראוהו והן בלבד שראוהו והן המעידין עליו וכן הנרבע כיוצא בו כשרבעו מאחריו ולא ראהו. ואקשינן ההורג (והנרבע) (והרובע) שאי אפשר לומר שלא ראו אם יודו ינצלו ותבטל העדות כולה שהרי נכללו עמהן קרובין. ואוקימ׳ על פי שנים עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר במקיימי דבר הכתוב מדבר. כלומר אם נמצא במעידי עדות קרוב או פסול בטלה העדות ... בסול בטלוו אבל בבעלי הדין מדחזינן לרבא י רחרא מפרש טטמא דררי (שמערן) [שמעינן] מינה דהילכתא כוותיה סבירא ליה. ודאמר ררי רמשוחוו

רבא היכי אמרינן להו כלומר (אין) [איזו] דרך זו התראה ששנה במשנתנו. ואמר אמרינן להו למיחזי אתיתו שמא שמעתם צעקה ורצתם לראות מה היא ולא לעדות נקבצתם ונודמן לכם וראיתם שזה הרג את זה או נודמן לכם וראיתם שזה הלוה לזה כך וכך ממון אם כן ראיתם מה יעשו שני אחין שראו באחד שהרג את הנפש תיבטל העדות בכך והן לא באו להעיד אלא לראות בלבד. ועמד הדבר כי אין העדות מתבטלת אלא אם אומרים להעיד נתכוונו ונתקבצו לכך ונמצא א׳ מאלו שנתוועדו לעדות קרוב או פסול. ויש מי שמפרש כי בזמן ההגדה אומרים להן לראות באחם (אין) (און להגיד העדות באתם. ויש על הפירוש הזה 3) פירכא ולא חפצנו להאריך. אמנם הדבר שקבלנו מרבותינו הוא שפירשנו. וקי"ל כרבי דאמר רב נחמן הלכתא כרבי ועוד דהא רבא מפרש לטעמיה. ודייקא מתנ״ בעדות ממון עדות על פה דומיא דעדות נפשות אבל עדות בשטר לא מיפרשא הכא כל עיקר וקי"ל בעדות בשטר תתקיים העדות בשאר וכדחזקיה דאמר בגמרא דגט פשוט (דף קונ:) מילאהו בקרובים כשר 4) וכבר פירשנוהו במקומו:

א) נראה דל"ל והנה הוא קרוב אלל עלמו יבטל העדות וכו': ב) בריטב"א כ' שנראה מפי' ר"ח ז"ל כפי' הזה ול"ע: ג) דברי ר"ח אלו